

Ekerö kommun

Rektorn vid Tappströmsskolan

Beslut för förskoleklass och grundskola

efter tillsyn i Tappströmsskolan
i Ekerö kommun

Tillsyn i Tappströmsskolan

Skolinspektionen genomför tillsyn i Ekerö kommun under hösten 2014. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen.

Tappströmsskolan besöktes av Skolinspektionen mellan den 2 och 4 september 2014.

Fakta om skolenheten

Tappströmsskolan ligger centralt i Ekerö kommun. Verksamheten omfattar grundskolans årskurser 6-9. Vid tidpunkten för tillsynen går cirka 420 elever i grundskolan. Verksamheten är organiserad i fyra arbetslag med var sin arbetslagsledare. Skolan leds sedan början av höstterminen 2014 av en tillförordnad rektor som till sin hjälp har en tillförordnad biträdande rektor. Båda har arbetat på skolan tidigare och har kännedom om verksamheten.

Kunskapsresultat

Årskurs 6

Enligt Skolverkets nationella statistik (SIRIS) framgår att andelen elever som nått lägst betyget E i årskurs 6 år 2013 var som högst (100 procent) i ämnena bild, biologi, fysik, geografi, kemi, historia, musik, religionskunskap, samhällskunskap, slöjd och teknik, vilket är högre än genomsnittet i riket. Den genomsnittliga betygspoängen för varje ämne var högst i ämnena idrott och hälsa (14,7 jämfört med rikets 13,8) och musik (14,5 jämfört med rikets 13,5). Den genomsnittliga betygspoängen var som lägst i ämnena matematik (11,8 jämfört med rikets 13,7), geografi och historia (11,8 jämfört med rikets 12,9). I de flesta ämnen var betygspoängen för skolans elever lägre än genomsnittet i riket. Endast i ämnena bild, idrott och hälsa, kemi och musik var betygspoängen högre än genomsnittet i riket.

Skolinspektionen har även tagit del av skolans egen redogörelse över måluppfyllelsen för eleverna i årskurs 6, vårterminen 2013. I årskurs 6 nådde mellan 88 och 100 procent av eleverna kunskapskraven beroende på ämne. Lägst måluppfyllelse var det i ämnet matematik och högst var måluppfyllelsen i ämnena bild, biologi, fysik, musik och slöjd och svenska som andraspråk. I svenska och engelska var måluppfyllelsen 90 procent och i de övriga ämnena var måluppfyllelsen mellan 95 och 99 procent.

Årskurs 9

Enligt SIRIS var det genomsnittliga meritvärdet 230,5 poäng för Tappströmsskolan år 2013, vilket är högre än rikets genomsnitt (213,1). Det är en minskning från läsåret 2011/2012 då skolans genomsnittliga meritvärde var 233,5. Det genomsnittliga meritvärdet har under de senaste fem åren varierat mellan 221,1 (år 2010) och 233,5 poäng (år 2012). De senaste fem åren har det funnits skillnader mellan flickor och pojkars meritvärden, där flickornas meritvärden varit högre än pojkarnas. Minst var skillnaden år 2010 med 9 poäng och störst år 2012 då skillnaden var 43,8 poäng.

Andelen elever i årskurs 9 som uppnådde kunskapskraven i alla ämnen vårterminen 2013 var 86 procent vilket var högre än genomsnittet för riket som var 77 procent. Andelen elever som uppnått kunskapskraven i alla ämnen har varierat de senaste fem åren mellan 82 procent (år 2009) och 90 procent (år 2011).

Vårterminen 2013 var 88 procent av eleverna behöriga både till gymnasieskolans yrkesprogram och högskoleförberedande program.

Helhetsbedömning

Tillsynen av Tappströmsskolan visar en verksamhet som i många avseenden uppfyller skollagens krav. Skolledningen har god kännedom om skolans verksamhet och bedriver ett pedagogiskt ledarskap där de tillsammans med lärarna driver frågor som är inriktade mot elevernas utveckling och lärande. Skolan har ett fungerande arbete mot kränkningar och diskriminering och eleverna uppger i intervjuer att de känner sig trygga i skolan.

Dock finns flera områden som skolan behöver utveckla för att ge alla elever möjligheter att nå de nationella målen och utvecklas så långt som möjligt.

Främst gäller det skolans arbete med att ge eleverna likvärdiga möjligheter att nå målen och i övrigt utvecklas så långt som möjligt. Vid tillsynen framkommer att lärarna arbetar med att, efter bästa förmåga, anpassa undervisningen efter elevernas behov, erfarenheter och intressen och även tillhandahålla extra anpassning. Exempelvis kan de erbjuda tekniska hjälpmedel i form av datorer och läsplattor eller ge extra uppgifter för elever som snabbt blir klara. Men bristande rutiner kring och kunskap om hur man ska arbeta med anpassning, extra anpassning och särskilt stöd har lett till en känsla av frustration hos många lärare. Inte minst gäller det deras möjligheter att erbjuda stöd till de nyanlända elever som får undervisning i ordinarie klasser. De bristande rutinerna har lett till att det råder en osäkerhet bland lärarna kring arbetet med anpassning, extra anpassning och särskilt stöd vilket får till följd att eleverna i Tappströmsskolan inte ges likvärdiga möjligheter att få det stöd som de behöver. Trots att skolan

har ett högt meritvärde i jämförelse med riket visar den nationella statistiken att inte alla elever når kunskapskraven i samtliga ämnen. Av statistiken framgår också att resultatet för eleverna i årskurs 6 i ligger under rikets genomsnitt i de flesta ämnen. Mot denna bakgrund är skolans arbete med att utveckla fungerande rutiner för anpassning, extra anpassning och särskilt stöd särskilt angeläget, då alla elever har rätt att nå målen för utbildningen och i övrigt utvecklas så långt som möjligt. Skolan behöver också förbättra sina rutiner för att registrera elever när de är frånvarande från skolan.

Vidare visar tillsynen att det saknas fungerande rutiner för mottagande av nyanlända elever. Eleverna går i en så kallad förberedelseklass upp till ett halvår då de i de allra flesta fall främst läser svenska som andraspråk. Därefter får de, utifrån sina kunskaper i svenska, gå ut i ordinarie klasser i ämnen som exempelvis idrott och hälsa och slöjd. Dock framkommer att beslut om anpassad studiegång och beslut om undervisning i en särskild undervisningsgrupp inte fattas för de nyanlända eleverna som placeras i förberedelseklassen. Av intervjuer med lärarna framkommer att inte alla elever får studiehandledning på modersmålet i den utsträckning de behöver och att ämneslärarnas förmåga att anpassa undervisningen efter elevernas erfarenheter, behov och intressen varierar. Enligt uppgift från lärare och elever fungerar inte integreringen av de nyanlända i den ordinarie verksamheten särskilt väl.

Ett annat angeläget utvecklingsområde är att tillgodose elevernas behov av information om sin kunskapsutveckling och sociala utveckling. Av intervjuer med elever och lärare framkommer att det är sällan som eleverna får information om vilka kunskapskrav som gäller i olika ämnen eller vad de behöver göra för att nå längre i ett ämne. I Tappströmsskolan arbetar de sedan en tid med elevledda utvecklingssamtal. I samband med utvecklingssamtalen ska ämneslärarna tillsammans med eleverna diskutera elevens utveckling i olika ämnen och vad de behöver göra för att nå längre. Men lärarna uppger att de inte alltid hinner med detta utan eleverna får själva skriva ihop underlaget för utvecklingssamtalet, vilket lärarna i intervjun uppger är mycket svårt. Vidare framkommer att eleverna inte alltid vet varför de får ett visst betyg, då de inte fått information om på vilka grunder betyget är beslutat. När skolan brister i att informera eleverna på detta sätt som här beskrivs fräntas eleverna möjligheten att ta ett aktivt ansvar för sitt lärande och bli delaktiga i sin egen utveckling. Elevernas delaktighet och inflytande är för övrigt ett utvecklingsområde som funnits under en längre tid vid skolan. Enligt eleverna är det lärarberoende i vilken mån de har möjlighet att påverka undervisningens arbetssätt och arbetsformer. Skolans forum för elevinflytande, elevråd och klassråd, har inte fungerat under en tid och eleverna har i skolans egna enkäter svarat att de saknar återkoppling på sina synpunkter.

Enligt skolledningen är samtliga utvecklingsområden kända och man har satt igång ett förbättringsarbete för att komma till rätta med bristerna. Det bekräftas också av den dokumentation som Skolinspektionen tagit del av, såsom den aktuella Verksamhetsplanen och Elevhälsoplanen.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger enligt 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Ekerö kommun att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska **senast den 15 januari 2015** redovisas för Skolinspektionen.

Undervisning och lärande

Bedömning

Ekerö kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Undervisning och lärande.

- Se till att lärarna klargör kunskapskraven och grunderna för bedömning och betygssättning för eleverna.
- Se till att lärarna tar hänsyn till varje elevs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.
- Se till att stöd i form av extra anpassningar ges i enlighet med författningarnas krav.

Motivering

Grund för bedömning och betygssättning

Enligt skollagen ska elever och deras vårdnadshavare informeras om de bestämmelser som gäller för utbildningen. Rektorn ansvarar för att sådan information lämnas. Eleverna ska också informeras om de grunder som tillämpas vid betygssättningen.

Tillsynen visar att eleverna inte får information om kunskapskraven eller grunderna för lärares bedömning och betygssättning. I intervjuer med eleverna framkommer att de inte vet vad de behöver kunna för att nå kunskapskraven i olika ämnen. Eleverna uppger att det är lärarberoende i vilken mån de får information om kunskapskraven, vilket också bekräftas av lärarna. Av elevintervjuerna framgår vidare att eleverna är osäkra om på vilka grunder lärarna bedömer och betygssätter dem och att de ofta får gissa sig till vad som bedöms och vad som krävs för olika betyg. Lärarna medger i intervjun att inte alla elever känner till kunskapskraven eller vet på vilka grunder de har fått ett visst

betyg. Enligt rektorn är arbetet kring kunskapskraven i undervisningen ett utvecklingsområde.

Anpassning och extra anpassning av undervisningen

Enligt skollagen ska i utbildningen hänsyn tas till barns och elevers olika behov. Alla barn och elever ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Av läroplanen framgår att undervisningen ska anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Den ska främja elevernas fortsatta lärande och kunskapsutveckling med utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper.

Vidare framgår det av skollagen att om det inom ramen för undervisningen eller genom resultatet på ett nationellt prov, uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen.

Tillsynen visar att lärarna inte i tillräcklig grad anpassar undervisningen efter elevernas förutsättningar och behov. Av intervjun med lärarna framkommer att det är otydligt för dem vad som är anpassning, extra anpassning och vad som är särskilt stöd och att rutinerna kring hur eleverna ska få stöd och hjälp i sin kunskapsutveckling är oklara. Framför allt gäller det arbetet med de nyanlända eleverna. Lärarna uppger att de gör vad de förmår och ger exempel på hur de stöttar de nyanlända eleverna genom att arbeta med begreppsförståelse och med särskild litteratur. Enligt företrädare för elevhälsan finns det hos lärarna en upplevd frustration kring hur de ska kunna anpassa undervisningen till elever som har svaga språkkunskaper. Det saknas dokumenterade rutiner för arbetet med de nyanlända eleverna, vilket gör att det är lärarberoende i vilken mån och på vilket sätt stödet ges. Läraren i svenska som andraspråk uppger att de nyanlända eleverna lätt hamnar utanför och sätter sig längst bak i klassrummet. Enligt uppgift från eleverna är det de som många gånger får hjälpa sina nyanlända klasskamrater då lärarstöd saknas.

När det gäller elever i behov av extra anpassningar uppger lärarna att de kan ge stöd exempelvis i form av läsplattor eller datorer. Men detta fungerar inte särskilt bra menar lärarna då eleverna inte fått någon träning i att använda dessa hjälpmedel. I intervjuer med rektorn, lärare och elever framkommer vidare att man har satsat på att ha extra lärare i matematik, vid sidan av den ordinarie läraren, för att fler elever ska få den hjälp som de behöver. Enligt eleverna har det dock endast hjälpt ett fåtal, närmare bestämt den lilla grupp elever som fått gå iväg för enskild undervisning med extraläraren. De elever som

är kvar i klassrummet får fortfarande vänta väldigt länge på hjälp. Långa lektionspass och bristande studiero kan enligt eleverna också bidra till svårigheten att få det stöd som de menar att de behöver.

Av Skolinspektionens lektionsobservationer framkom att arbetet med anpassning och extra anpassning till elevernas behov varierar. Många lärare arbetar med att anpassa sin undervisning, exempelvis genom att ge extra uppgifter för elever som blir klara fort eller att ge anpassade uppgifter och särskild litteratur till nyanlända elever. Dock visade lektionsobservationerna också flera exempel på elever som inte fick det stöd som de behövde, exempelvis för att förstå uppgiften eller att komma igång och slutföra uppgifter. Vid flera lektionsobservationer satt dessa elever längst bak i klassrummet.

Enligt specialläraren finns det ett "traditionellt tänkande" kring anpassning och särskilt stöd bland lärarna som speciallärarna tillsammans med lärarna arbetar med att utveckla. Rektorn och lärarna uppger att de ännu inte har hunnit arbeta med de förändringar kring anpassning, extra anpassning och särskilt stöd (SKOLFS 2014:40) som behöver göras utifrån den lagändring som trädde i kraft den 1 juli 2014. Enligt rektorn måste skolledningen arbeta mer för att stötta lärarna i deras arbete med anpassning och extra anpassningar i klassrummet.

Sammanfattningsvis visar tillsynen att eleverna inte får information om kunskapskraven i olika ämnen. Vidare framkommer att undervisningen inte i tillräcklig grad anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Ekerö kommun föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

1 kap. 4 § samt 3 kap. 5 a och 15 §§ skollagen, Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning samt 2.2 Övergripande mål och riktlinjer, Kunskaper, riktlinjer i förordningen om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (SKOLFS 2010:37)

Grundläggande värden och inflytande

Bedömning

Ekerö kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Grundläggande värden och inflytande.

- Se till att eleverna har ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll.
- Se till att det vid skolenheten finns ett eller flera forum för samråd med eleverna.

Motivering

Enligt skollagen ska eleverna ges inflytande över utbildningen. De ska fort-löpande stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildning-en och hållas informerade i frågor som rör dem. Informationen och formerna för elevernas inflytande ska anpassas efter deras ålder och mognad.

Elevinflytande över arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll

Av läroplanen framgår att lärarna har ett utpekat ansvar för att alla elever får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll. Tillsynen visar att graden av elevinflytande över undervisningen varierar. Ele-ver och lärare ger i sina intervjuer exempel på elevinflytande, men uppger att elevernas inflytande över undervisningen är lärarberoende. Enligt lärarna har elevinflytande varit ett förbättringsområde under lång tid. Rektorn uppger att det saknas en samsyn kring vad elevinflytande är och hur man ska arbeta med det.

Forum för samråd

Vid skolenheten ska det, enligt skollagen, finnas ett eller flera forum för samråd med eleverna. Där ska sådana frågor behandlas som är viktiga för enhetens verksamhet och som kan ha betydelse för eleverna. Rektorn ansvarar för att det finns forum för samråd.

Tillsynen visar att det saknas fungerande forum för samråd med eleverna. Rek-torn uppger att elevrådet inte har fungerat så bra, vilket också bekräftas av ele-verna. Enligt rektorn saknar eleverna återkoppling och upplever att inget hän-der med de förslag de för fram. Bristande återkoppling till eleverna är också något som framkommit i skolans egna enkäter enligt vad som framgår av sko-lans plan mot kränkande behandling (daterad 2014-07-28) och verksamhetspla-nen för 2014-2015. Lärarna uppger att arbetet med klassråd har varierat under åren och varit delvis ostrukturerat. Enligt eleverna har de haft klassråd några gånger per termin, vilket har känts meningslöst mot bakgrund av att elevrådet inte riktigt fungerat. Enligt eleverna har informationen från elevrådet inte alltid förts vidare till klasserna.

Sammanfattningsvis visar tillsynen att det finns brister i skolans arbete med att ge eleverna möjlighet till ett reellt inflytande över utbildningen. Vidare saknas fungerande forum för samråd med eleverna. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Ekerö kommun föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

4 kap. 9 och 13 §§ skollagen, Lgr 11 2.2 Övergripande mål och riktlinjer, Elever-nas ansvar och inflytande i förordningen om läroplan för grundskolan, försko-leklassen och fritidshemmet

Särskilt stöd**Bedömning**

Ekerö kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Särskilt stöd.

- Se till rektor fattar beslut om enskild undervisning, särskild undervisningsgrupp och anpassad studiegång enligt författningarnas krav.
- Se till att skolan ger studiehandledning på modersmålet till alla elever som har behov av det.
- Rektor ser till att behovet skyndsamt utreds och att elever ges särskilt stöd i den omfattning och på det sätt som utredningen har visat att de behöver.
- Se till att den som uppmärksammar att en elev inte kommer att uppnå de kunskapskrav som minst ska uppnås, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, eller har andra svårigheter i skolsituationen anmäler det till rektor.
- Se till att åtgärdsprogrammet följs upp och insatserna utvärderas löpande.

Motivering

Beslut om särskild undervisningsgrupp och anpassad studiegång

Enligt skollagen ska en elev, som är i behov av särskilt stöd, ges sådant stöd inom den elevgrupp som eleven tillhör. Om det finns särskilda skäl får ett beslut om särskilt stöd innebära att stödet ska ges enskilt eller i särskild undervisningsgrupp. Vidare anges i skollagen att om det särskilda stödet inte i rimlig grad kan anpassas efter elevens behov och förutsättningar, får ett beslut innebära avvikelser från den timplan samt de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen (anpassad studiegång). Enligt skollagen ansvarar rektorn för att en elev med anpassad studiegång får en utbildning som så långt det är möjligt är likvärdig med övrig utbildning i den aktuella skolformen.

Av tillsynen framgår att rektorn inte fattar beslut om anpassad studiegång och placering i särskild undervisningsgrupp i enlighet med författningarnas krav. På Tappströmsskolan finns en så kallad förberedelseklass för nyanlända elever. Enligt uppgift från läraren i svenska som andraspråk får de nyanlända eleverna all sin undervisning i förberedelseklassen under den första tiden som kan uppgå till cirka sex månader. Eleverna undervisas då enbart i svenska som andraspråk. När elevens språkkunskaper har blivit tillräckliga för att de ska kunna delta i den vanliga undervisningen får de undervisning både i förberedelseklassen och i sin ordinarie klass.

Enligt Skolinspektionen är undervisningen i förberedelseklassen att anse som undervisning i en särskild undervisningsgrupp, vilket även bekräftas av rektorn. För de elever som efter den inledande kartläggningsfasen får en stor del av sin undervisning i förberedelseklassen ska skolan därmed fatta beslut om placering i särskild undervisningsgrupp. Om undervisningen innebär att den nyanlända eleven inte får undervisning i alla ämnen ska rektorn även fatta beslut om anpassad studiegång. I intervju med läraren i svenska som andraspråk framgår att eleverna i förberedelseklassen har åtgärdsprogram. Dock uppger rektorn att beslut om anpassad studiegång och beslut om undervisning i en särskild undervisningsgrupp inte fattas för de elever som placeras i förberedelseklassen och som efter kartläggning får sin undervisning i förberedelseklassen och i ordinarie klasser. De bristande rutinerna får därmed till följd att det finns elever i skolan som ges stöd i särskild undervisningsgrupp och som har anpassad studiegång utan att beslut fattas. Både rektorn och intervjuade lärare uppger att det saknas fungerande rutiner för mottagandet av de nyanlända eleverna.

Studiehandledning på modersmålet

Enligt skolförordningen ska en elev få studiehandledning på sitt modersmål, om eleven behöver det.

Tillsynen visar att inte alla elever som behöver det får studiehandledning på sitt modersmål. De nyanlända elever som är klassplacerade och får delar av sin undervisning i ordinarie klasser får enligt uppgift från företrädare för elevhälsan och lärarna tillgång till studiehandledning på modersmålet två gånger i veckan. Det gäller exempelvis elever som har persiska, polska och spanska som modersmål. Enligt rektorn och lärarna saknas dock möjligheter till studiehandledning på flera språk, exempelvis i thai, lettiska och mongoliska trots att behov finns.

Av intervjuer med lärare och elever framkommer även att den studiehandledning som ges, inte alltid räcker till för att tillgodose elevernas behov. Lärarna ger exempel på hur de försöker anpassa undervisningen efter de nyanlända elevernas behov, något som Skolinspektionen också kunde observera vid några lektionsbesök. Men det framkommer i intervjuer med lärarna, företrädare för elevhälsan och eleverna att lärarna tycker att det är svårt att räkna till. Enligt uppgift från läraren i svenska som andraspråk får eleverna studiehandledning av en modersmålslärare 1-2 timmar i veckan. Skolinspektionen vill i detta sammanhang påpeka att det är elevernas individuella behov som ska bestämma omfattningen av studiehandledningen och inte en generellt tilldelad tid. Det finns heller inget krav på att studiehandledning behöver ges av en modersmålslärare.

Särskilt stöd

Av skollagen framgår att om det framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövligt. Om en utredning visar att eleven behöver eller inte behöver särskilt stöd ska rektorn, eller den som rektorn har överlåtit beslutanderätten till, fatta beslut om att ett åtgärdsprogram ska eller inte ska utarbetas. Av programmet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses, när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen.

Av tillsynen framgår att rutinerna för särskilt stöd brister och att eleverna därmed inte ges likvärdiga möjligheter att få det särskilda stöd som de har rätt till. I intervjuer med rektor, företrädare för elevhälsan och lärare framkommer att det finns rutiner för att tillgodose elevers behov av särskilt stöd men att rutinerna är otydliga och därför inte alltid följs. Lärare och företrädare för elevhälsan uppger att lärare som uppmärksammar en elev i behov av särskilt stöd tar upp det i sitt arbetslag. Om de åtgärder som arbetslaget diskuterat sig fram till ändå visar sig vara otillräckliga gör läraren en pedagogisk utredning. Enligt rektorn ska denna utredning göras i arbetslaget, men här brister rutinerna då arbetslagets insatser oftast stannar vid att diskutera elevens behov av åtgärder, istället för att resultera i en dokumenterad pedagogisk utredning. Det innebär enligt rektorn att de pedagogiska utredningarna är av olika kvalitet. Lärarna medger i intervjun att de behöver bli bättre på att göra sådana utredningar. Det är med andra ord personberoende om och på vilket sätt en utredning om särskilt stöd görs för en elev på Tappströmsskolan.

Enligt uppgift från rektor, lärare och företrädare för elevhälsan görs en anmälan till elevhälsan efter att läraren gjort en pedagogisk utredning. På elevhälsamötena diskuteras möjliga åtgärder och beslut fattas om att eventuellt upprätta åtgärdsprogram. Mentorn skriver åtgärdsprogrammet tillsammans med specialläraren eller undervisande lärare. Enligt intervjuer med rektorn, elevhälsan och lärarna ska åtgärdsprogrammen följas upp efter 6-8 veckor, men det är inte alltid det görs fullt ut. Skolinspektionen har tagit del av flera åtgärdsprogram för elever vid Tappströmsskolan. Av åtgärdsprogrammen framgår elevens behov och vilka åtgärder som ska vidtas samt när åtgärderna ska följas upp. Dock saknas information om vem eller vilka som ansvarar för uppföljning respektive utvärdering av de beslutade åtgärderna.

Tillsynen visar sammanfattningsvis att de bristande rutinerna bidrar till att det råder en osäkerhet bland lärarna kring arbetet med särskilt stöd. Inte minst efter den lagändring som infördes den 1 juli 2014 och som ännu inte hunnit diskuteras på skolan. Vidare framkommer i intervjuer med rektorn, lärarna och företrädare för elevhälsan att det saknas en samsyn kring arbetet med anpassning, extra anpassning och särskilt stöd där såväl centrala begrepp inom området som rutiner för detta arbete behöver tydliggöras. De otydliga rutinerna och bristande kunskapen kring de nya reglerna om särskilt stöd innebär att inte alla elever ges likvärdiga möjligheter att få det stöd som de har rätt till.

Sammanfattningsvis visar tillsynen att det finns brister i skolans arbete med särskilt stöd. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Ekerö kommun föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

3 kap. 7-9 och 11-12 §§ skollagen, 5 kap. 4 § skolförordningen

Bedömning och betygssättning

Bedömning

Ekerö kommun måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Bedömning och betygssättning.

- Se till att informationen vid utvecklingssamtalet grundar sig på en utvärdering av elevens utveckling i förhållande till läroplanen och kunskapskraven i de ämnen eleven får undervisning i.

Motivering

Enligt skollagen ska läraren, eleven och elevens vårdnadshavare i grundskolan minst en gång varje termin ha ett utvecklingssamtal om hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödjas. Informationen vid utvecklingssamtalet ska grunda sig på en utvärdering av elevens utveckling i förhållande till läroplanen.

Av tillsynen framgår att lärarna inte alltid ger information om elevernas kunskapsutveckling och sociala utveckling inför utvecklingssamtalen. I Tappströmsskolan arbetar de enligt uppgift från rektorn och lärarna med elevledda utvecklingssamtal. Utvecklingssamtal genomförs enligt eleverna varje termin. Lärarna uppger att eleverna själva ska ta ett aktivt ansvar för dessa samtal och skriva ett underlag för utvecklingssamtalet. Eleverna ska tillsammans med ämneslärarna göra en bedömning av sina kunskaper och hur de tror att de kan utvecklas. Dock framkommer av intervjuerna med både lärare och elever att detta arbetssätt inte alltid fungerar. Lärarna uppger att eleverna behöver ha stöd att skriva detta underlag, men att de inte alltid har tid att ge sådant stöd.

Enligt eleverna är det lärarberoende i vilken mån de får information om sina kunskaper i olika ämnen och vad de kan göra för att nå längre i sin kunskapsutveckling. Det händer att de själva får skriva sitt underlag för utvecklingssamtalet utan stöd av ämneslärare. Rektorn uppger att detta arbetssätt nyligen är infört och att det kan variera i vilken mån det fungerar. Grundtanken är att läraren ska stötta eleverna i arbetet med att ta fram ett underlag för utvecklingssamtalet och ge information om vad som behöver göras för att eleven ska nå längre i sin utveckling.

Av tillsynen framgår att eleverna inte får information om grunderna för bedömning och betygssättning. Eleven och elevens vårdnadshavare får heller inte fortlöpande information om elevens kunskapsmässiga och sociala utveckling. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Ekerö kommun föreläggs att åtgärda bristerna.

Författning

3 kap. 4 §, 10 kap. 12 § skollagen

Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro

Bedömning

Ekerö kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro.

- Se till att eleverna i årskurs 6 och 7 har tillgång till personal med kompetens för att tillgodose deras behov av vägledning inför utbildning och yrkesval.
- Se till att skolan har rutiner för närvarokontroll och att rektorn ser till att vårdnadshavare informeras vid ogiltig frånvaro.

Motivering

Studie- och yrkesvägledning

Enligt skollagen ska eleverna ha tillgång till personal med kompetens för att tillgodose deras behov av vägledning inför utbildning och yrkesval. Av läroplanen för grundskolan framgår att skolans mål ska vara att varje elev kan granska olika valmöjligheter och ta ställning till frågor som rör den egna framtiden. Av läroplanen framgår också att alla som arbetar i skolan ska bidra till att elevens studie- och yrkesval inte begränsas av kön eller av social eller kulturell

bakgrund. Läraren ska bidra med underlag för varje elevs val av fortsatt utbildning, och studie- och yrkesvägledaren, eller den personal som fullgör motsvarande uppgifter, ska informera och vägleda eleverna inför den fortsatta utbildningen och yrkesinriktningen och vara till stöd för den övriga personalens studie- och yrkesorienterande insatser.

Av Skolverkets allmänna råd om arbete med studie- och yrkesvägledning (SKOLFS (2013:180)) framgår att eleven under sin skoltid behöver utveckla kunskaper både om sig själv och om olika valalternativ. Eleven behöver också utveckla förmågan att väga samman personliga faktorer med valalternativen för att kunna göra väl underbyggda studie- och yrkesval. Förutom det behöver eleven ges möjlighet att utveckla färdigheter i att genomföra sina beslut.

Tillsynen visar att tillgången till studie- och yrkesvägledning är begränsad för elever i årskurs 6 och 7. Enligt uppgift från rektor, elevhälsan, lärare och elever arbetar skolans studie- och yrkesvägledare framför allt med elever i årskurs 8 och 9. Studie- och yrkesvägledningen i årskurs 6 och 7 inskränker sig till information om betydelsen av språkval i ett längre perspektiv. Inte i någon intervju eller i någon av skolan insänd dokumentation framkommer att det finns en medvetenhet om eller plan för hur elever i årskurs 6 och 7 ska få information och vägledning inför sin fortsatta utbildning och yrkesinriktning.

Rutiner för närvarokontroll

En elev i grundskolan ska delta i den verksamhet som anordnas för att ge den avsedda utbildningen, om eleven inte har giltigt skäl att utebli.

Tillsynen visar att rutinerna för närvarokontroll inte alltid fungerar. Enligt eleverna förekommer det att lärare inte registrerar närvaron i början av lektionen vilket också bekräftas av lärarna. Lärarna uppger att de är noga med att registrera elevernas närvaro, men att det kan hända att de missar. När en elev är frånvarande ska de enligt gällande rutiner skicka ett SMS till vårdnadshavaren, men det är inte alltid det sker enligt lärarna. Företrädare för elevhälsan uppger att mentorn, enligt gällande rutiner, ska kontakta rektorn när en elev har haft tre ogiltiga frånvarotillfällen, men att denna rutin inte alltid fungerat. Enligt eleverna går det att vara frånvarande utan att läraren märker det. Rektorn uppger att närvarorutinerna i stort sett fungerar bra, även om det finns sådant som kan förbättras. Till exempel saknas rutiner för sammanställning och uppföljning av elevfrånvaron.

Sammanfattningsvis visar tillsynen att skolans arbete med att ge elever i årskurs 6 och 7 tillgång till personal med kompetens för att tillgodose deras behov av vägledning inför utbildning och yrkesval behöver utvecklas. Vidare behöver rutinerna för närvarokontroll förbättras. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Ekerö kommun föreläggs att åtgärda bristerna.

Författning

2 kap. 29 §, 7 kap. 17 § skollagen, Lgr 11 2.6 Övergripande mål och riktlinjer, Skolan och omvärlden i förordningen om läroplan i grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet.

Handläggningsrutiner

Bedömning

Ekerö kommun måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Handläggningsrutiner.

- Se till att bestämmelser om registerkontroll vid anställning av vikarier från bemanningsföretag iakttas.

Motivering

Av skollagen framgår att den som erbjuds en anställning inom bland annat förskoleklassen, fritidshemmet, grundskolan och grundsärskolan ska lämna ett utdrag ur belastningsregistret till den som erbjuder anställningen. Den som inte har lämnat registerutdrag får inte anställas. Registerutdrag ska även lämnas av den som erbjuds arbete under omständigheter liknande dem som förekommer i ett anställningsförhållande. Enligt skollagen ska registerutdraget i dessa fall lämnas till den inom verksamheten som beslutar om att anlita eller ta emot en person. Den som inte har lämnat ett sådant registerutdrag får inte anlitas eller tas emot i verksamheten. Enligt förarbetena till bestämmelsen (prop. 2007/08:28 s 11, 15) omfattar kravet personer som ersätter anställda exempelvis när en person kortvarigt hyrs in från ett bemanningsföretag vid tillfällig frånvaro bland personalen.

Enligt rektorn tar de utdrag ur belastningsregistret för all personal som anställs. Skolan brister dock i att ta in utdrag ur belastningsregistret när vikarier anlitas via kommunens upphandlade bemanningsföretag, eftersom rektorn uppfattat att det sköts av bemanningsföretaget.

Av tillsynen framgår att det finns brister i hur Tappströmsskolan iakttar registerkontroll. Verksamheten uppfyller därmed inte föfattningarnas krav och Ekerö kommun föreläggs att avhjälpa bristen.

Föfattning

2 kap. 31 § skollagen

På Skolinspektionens vägnar

Anna Rydin
Beslutsfattare

Eva Lanteli
Föredragande

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla verksamheter och hos alla huvudmän. Tillsynen fokuserar på faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevers möjligheter att nå målen för verksamheten. Tillsynen inriktas mot tre huvudområden: Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt. För enskilda huvudmän granskas även huvudmannaskap och godkännande.

Tillsynen av förskola, fritidshem och vuxenutbildning i en kommun är inriktad på hur kommunen tar sitt ansvar för verksamheten. I de fall fritidshem finns vid fristående skolor ingår de i tillsynen av skolenheten. Förskolor som drivs av enskilda huvudmän har fått sitt tillstånd av kommunen och det är därmed kommunen som har ansvaret för tillsyn av dessa.

Alla skolenheter besöks vid tillsynen. Vid den tredjedel av skolorna där Skolinspektionen bedömer att det är lägre risk för problem och brister granskas färre delområden och besöken görs under en halv dag. Övriga skolenheter granskas inom samtliga bedömningspunkter och under en eller flera dagar.

Tillsynen grundar sig på dokument som exempelvis plan mot kränkande behandling, kunskapsresultat och annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, besök i skolenheter och intervjuer. Oavsett tillsynsform ger Skolinspektionens granskning inte någon heltäckande bild av verksamheten utan ska ses som en bild vid det aktuella granskningstillfället inom de områden som ingår i tillsynen.

Efter tillsynen redovisas Skolinspektionens bedömningar i ett beslut. Redovisningen görs i form av avvikelserapportering vilket innebär att det endast är de bedömningspunkter där det förekommer brister som beskrivs i beslutet. För kommuner bedöms även ansvarstagandet som helhet för den utbildning kommunen bedriver. Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter.

I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits i för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmännens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se under fliken Inspektion.